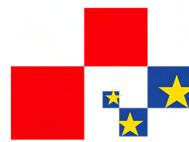

Isusovačka služba za izbjeglice
Hrvatska

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO VANJSKIH
I EUROPSKIH POSLOVA

I P A
3 D ISKUSTVO
PROMJENA
AKCIJA

Edukacija timova za
integraciju u Bosni i
Hercegovini i Srbiji

UVOD

Iza kratice IPA-3D стоји "Iskustvo, Promjena, Akcija – Edukacija timova za integraciju u Bosni i Hercegovini i Srbiji". Ријеч је о jednogodišnjem projektu којег је Isusovačka služба за izbjeglice провела у свом првом партнерству с Министарством ванjskih i europskih poslova Republike Hrvatske.

Isusovačka služba за izbjeglice међunarodна је католичка, humanitarna организација i apostolat Družbe Isusove, која дјелује у више од 50 држава svijeta на начин који је najprikladniji lokalnom kontekstu, а упоšljava mahom lokalно stanovništво, nerijetко и особе migrantskog podrijetla, prenoseći најbolja iskustva iz internacionalног okruženja.

To JRS ставља у zahvalnu poziciju kada je riječ o помоћи migrantima i prisilno raseljenim osobama, будући да можемо, osobним kontaktном i praćenjem individualnih slučajeva. Često помажу сами, ali често и као посредник између корисника i institucija. Zahvaljujući iskustvu, nastupiti stručно i učinkovito, ne губећи притом из vida потребу за osobним kontaktom i praćenjem individualnih slučajeva. Često помажемо сами, ali често и као посредник између корисника i institucija.

CILJ PROJEKTA

Cilj projekta bio je učinkovit prijenos znanja i iskustva Isusovačke službe za izbjeglice, kolegicama i kolegama iz partnerskih organizacija u Srbiji i BiH. Iskustvo rada Isusovačke službe za izbjeglice iz područja integracije i pružanja podrške tražiteljima azila i migrantima, preneseno je kroz radne susrete, edukativne radionice i online savjetovanja, s ciljem osnažiti kapacitete i umrežavanje nacionalnih organizacija civilnog društva u području međunarodne razvojne suradnje, te doprinijeti promicanju prioriteta i vidljivosti hrvatske razvojne suradnje.

MIGRANTI U FOKUSU

Ciljanu skupinu projekta činili su zaposlenici, volonteri i članovi partnerskih organizacija civilnog društva Bosne i Hercegovine i Srbije koji pružaju pomoć i podršku izbjeglicama i tražiteljima azila u te dvije susjedne države, a djeluju pod imenima Humanitarna organizacija Jesuit Refugee Service i Ured Jesuit Refugee Service u BiH.

Krajnji korisnici projekta su migranti i azilanti s Bliskog istoka, Afrike i Azije kojima je potrebna integracijska podrška. Bosna i Hercegovina i Srbija relativno su nedavno (2016. i 2008. godine) usvojile Zakone o azilu, i nedostatak iskustva primjetan je kako kod lokalnih organizacija civilnog društva, tako i kod državnih službenika uključenih u proces prijema izbjeglica i njihove integracije u društva u BiH i u Srbiji.

Niska razina integracijske potpore, nedovoljna informiranost migranata i azilanata u izbjegličkim kampovima, nepoznavanje sustava azila, nedostatak prijelaznog smještaja (stanovanja) i individualnih planova integracije, nepoznavanje jezika, nizak stupanj obrazovanja i mogućnosti integracije na tržište rada i ekonomski neovisnosti te općenito neprihvaćanje od strane lokalnih zajednica, glavni su razlozi odustajanja od početne namjere da migranti ostanu u Bosni i Hercegovini i/ili Srbiji.

Partnerske organizacije već nekoliko godina djeluju na području azila i migracija u tim zemljama te su uočili navedene probleme s kojima se izbjeglice i migranti svakodnevno suočavaju. Na temelju iskustva Isusovačke službe za izbjeglice u Hrvatskoj i uspješnih slučajeva integracije, stanje je moguće poboljšati prijenosom iskustava, znanja i umrežavanjem s drugim dionicima, primjenom naučenog te promjenama i akcijom.

Uz poboljšavanje uvjeta, ponude socijalnih usluga i sustava integracije, krajnji korisnici bit će motivirani za ostanak u zemljama provedbe projekta čime će se, uz poboljšanja njihove kvalitete života i sigurnosti, smanjivati i nezakonite i nedokumentirane migracije.

PROBLEMSKA PODLOGA

Republika Hrvatska je u razvoju svog sustava međunarodne zaštite, a ponajprije zahvaljujući članstvu u Europskoj uniji, posljednjih godina postigla značajne pomake. Isusovačka služba za izbjeglice je tom razvoju doprinijela kao jedan od glavnih partnera među organizacijama civilnog društva. Tijekom 2019. i 2020. godine Isusovačka služba za izbjeglice vodi projekt integracije 20 sirijskih izbjegličkih obitelji koje su u Hrvatsku pristigle u sklopu europskog projekta solidarnosti. Svoj novi dom obitelji su pronašle u Karlovcu, Sisku i Zagrebu, a Isusovačka služba za izbjeglice asistira u svim koracima rane integracije, uz poticanje suradnje s lokalnom zajednicom, nadležnim institucijama i volonterima. Od 2021. godine, Isusovačka služba za izbjeglice je partner Agencije Europske unije za azil (EUAA, prijašnji EASO) u projektu preseljenja izbjeglica iz Turske u zemlje EU+ područja.

Bosna i Hercegovina i Republika Srbija suočavaju se sa sličnim izazovima kao Republika Hrvatska kada je riječ o integraciji izbjeglica i migranata. Povijesno su sve one bile više emigracijske nego imigracijske zemlje, a danas kroz njih prolazi tzv. Balkanska migrantska ruta. Tim putem su i nakon migrantske krize tijekom 2015. i 2016. godine nastavili prolaziti deseci tisuća ljudi. Dodajući k tome očekivanja sve većeg broja izbjeglica i migranata u budućnosti, uslijed novih sukoba ali i klimatskih promjena, jasno je koliko je važna aktivnost prijenosa iskustva iskusnijih zemalja i aktiviranje najboljih mehanizama zaštite ranjivih skupina. Upravo ova polazišna točka prepoznata je u projektnom prijedlogu i kao takva, nakon provedbe donosi trajnu vrijednost u nastojanjima Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije da pitanja migranata budu riješena na najbolji mogući način.

PROJEKTNE AKTIVNOSTI

Radionica – „Pravni okvir međunarodne zaštite u Republici Hrvatskoj i usporedba s Bosnom i Hercegovinom i Republikom Srbijom“

U sklopu projekta „IPA-3D – Iskustvo, promjena, akcija – Edukacija timova za integraciju u Bosni i Hercegovini“, na radionici koji je održan u Bihaću u Bosni i Hercegovini, u razdoblju od 28. do 29. siječnja 2022. godine, dana 28. siječnja 2022. godine održana je edukativna radionica na temu „Pravni okvir međunarodne zaštite u Republici Hrvatskoj i usporedba s Bosnom i Hercegovinom i Republikom Srbijom“. Radionica je osmišljena kao interaktivno predavanje, a sudionici su imali priliku uključiti se u raspravu i postavljati pitanja, te iznositi komentare u pogledu predmetne tematike.

Cilj radionice bio je prije svega educirati zaposlenike koji rade u području integracije izbjeglica o pravnim propisima koji se primjenjuju u Republici Hrvatskoj i koji se odnose na pravni status tražitelja međunarodne zaštite, postupak povodom podnesenog zahtjeva za međunarodnu zaštitu, pravima i obvezama tražitelja međunarodne zaštite te u konačnici s pravnim statusom osoba s odobrenom međunarodnom zaštitom i njihovim pravima i obvezama.

Sudionici su upoznati i s osnovama Europskog sustava azila s osobitom naglaskom na utvrđivanje države članice koja je odgovorna za provođenje postupka povodom podnesenog zahtjeva za međunarodnu zaštitu i tzv. Uredbom Dublin III i osnovnim načelima koja se u tom smislu primjenjuju.

Predstavljeni su i sustavi Međunarodne zaštite u Bosni i Hercegovini i Republici Srbiji s naglaskom na sam postupak i razlike koje postoje u odnosu na postupak u Republici Hrvatskoj, a osobito u pogledu tijeka postupka i ostvarenja određenih prava, poput prava na rad, prava na obrazovanje, prava na zdravstvenu zaštitu i prava iz sustava socijalne skrbi.

U zaključnom dijelu radionice raspravljalo se o dobrom rješenjima i prijedlozima kojima bi se poboljšalo trenutno uređenje. Ostvarenje prava na rad i rano uključivanje u tržište rada tražitelja međunarodne zaštite predstavlja važan faktor u uspješnoj integraciji izbjeglica te se u tom smislu raspravljalo o dobrom praksama i mogućim prijedlozima kojima bi se isto poboljšalo.

Edukativna radionica - Integracija u BiH

Na edukativnoj radionici u Bihaću u sklopu IPA-3D projekta predstavljen je rad organizacije u Bosni i Hercegovini - Ured Jesuit Refugee Service-a, od početaka rada Ureda do aktualnih projekata koji su predstavljeni, s fokusom na način na koji se projektno provodi integracija migranata i izbjeglica u društvu. Cilj je bio da projektni koordinatori predstave aktualne projekte, nakon čega su kolege iz Hrvatske, ukazali na pozitivna iskustva u području integracija te na prostor za poboljšanje procesa.

Zaključak je da proces integracije u kontekstu Bosne i Hercegovine ponajviše unaprjeđuju projekti vezani uz kulturološke radionice u privremenim prihvatnim centrima. Najveći takve vrste koji BiH ured provodi je "Improving the living conditions of refugees and migrants in Bosnia and Herzegovina – From hello to goodbye". Kroz tečajeve bosanskog jezika, engleskog jezika, IT radionica i drugih kulturoloških radionica pokušava se integrirati migrante i izbjeglice u BiH društvo. Posebno izazovno je raditi na integraciji kroz ostale projekte koje implementira Ured Jesuit Refugee Service-a u BiH. Projekt prevođenja za zdravstvene institucije, te pomoć prilikom prevođenja za vladine i nevladine institucije su projekti koji su implementirani u posljednje tri godine. Zajednički je zaključak da je rad na integraciji veoma zahtjevan i izazovan. Zahvaljujući projektu "Providing humanitarian assistance to migrants and refugees outside the camps", koji se odnosi na pomoć migrantima i izbjeglicama izvan kampova u pogledu psihosocijalne pomoći i podjele osnovne humanitarne pomoći, zaključeno je kako je proces integracije izvediv tek uz dostatan broj kulturoloških radionica koje se izvode u sklopu projekata.

Edukativna radionica - Socijalno mentorstvo i integracija na tržište rada

Pri uključivanju migranata na tržište rada, Isusovačka služba za izbjeglice u Hrvatskoj je kroz godine razvila različite modele pružanja podrške. Osnovni alat, koji je potreban osobi kako bi povećala šanse za kvalitetnijim i stabilnijim zaposlenjem, poznavanje je hrvatskog jezika.

Od 2019. godine do danas, oko 150 državljanina trećih zemalja uspješno je završilo tečaj hrvatskog jezika u organizaciji JRS-a. Obrazovni kurikulum sastojao se od hrvatske gramatike i pravopisa, ali je fokus bio na snalaženju u svakodnevnoj komunikaciji te prilagođen različitim poslovima koje polaznici obavljaju ili će u budućnosti obavljati. Osim poznavanja jezika, važno je posjedovati diplomu koja je priznata u Hrvatskoj. U slučaju da osobe posjeduju diplomu, rijetki su slučajevi u kojima će ona biti u cijelosti priznata. Zbog tog razloga su često i visokoobrazovane osobe primorane na prekvalifikaciju.

S obzirom na situaciju na tržištu rada u Hrvatskoj, gdje vlada velika potreba za ugostiteljskim i građevinskim zanimanjima, upravo u tim područjima, u suradnji s drugim obrazovnim ustanovama, pruža se podrška korisnicima, kako bi stekli uvjerenje o stečenom zvanju u RH. Program prekvalifikacije sastoji se od teorijskog i praktičnog dijela, gdje se praktični dio nastave odvija u nekom od renomiranih restorana, slastičarnica, građevinskih tvrtki, itd. Nekolicina polaznika danas radi upravo na mjestima gdje su obavljali praksu, na mjestima soboslikara, kuhara, konobara, slastičara, pizza-majstora, frizera i računalnog tehničara.

Drugi način prekvalifikacije odvija se u suradnji s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje kroz provođenje mjere „Osposobljavanje na radnom mjestu“, gdje se nezaposlenim osobama omogućuje stjecanje praktičnih znanja i vještina za obavljanje poslova određenog radnog mesta, u tvrtki ili organizaciji gdje se posao obavlja. Po završetku programa, polaznicima se izdaje uvjerenje koje se upisuje u radnu knjižicu te im se nudi i mogućnost zaposlenja na istom mjestu rada. Naredni model pružanja podrške u integraciji migranata na tržište rada jest direktno povezivanje s poslodavcima. Unazad nekoliko godina, razvijena je odlična suradnja s nekoliko poslodavaca, koji su voljni kontinuirano zapošljavati migrante. Najčešće je ipak riječ o poslodavcima i tvrtkama koji unutar svoje etike poslovanja od ranije potiču razvoj inkluzivnih vrijednosti.

Svaki od navedenih pristupa, upotpunjen je, radom na motivaciji nezaposlenih osoba, organiziranjem pravnih i kulturoloških radionica, podršci pri pisanju životopisa, pripremom za intervju, kao i kontinuiranim praćenjem napretka osoba, jednom kada se uspješno zaposli.

Kroz primjere iz prakse, na čemu se temeljila održana radionica za članove tima ureda u BiH i Srbiji, sudionici su imali priliku sami pronaći rješenje kako kvalitetno uključiti osobu na tržište rada, kao i čuti povratnu informaciju na koji način je pružena podrška od strane tima Isusovačke službe za izbjeglice. Sustavno provođenje tečajeva jezika države u kojoj se osoba nalazi, jedan je od glavnih potreba osoba u pokretu. Nadalje, međuresorna suradnja kako bi se olakšao pristup tržištu rada, kao i potreba za kvalitetnijom kontrolom agencija za zapošljavanje od strane nadležnih institucija.

Edukativna radionica - Integracija u lokalnu zajednicu uz pomoć volontera

Važna prepostavka za uključivanje volontera u rad Isusovačke službe za izbjeglice je visoka motiviranost i spremnost na izlaganje različitosti. Nadalje, postoji želja za upoznavanjem i učenjem o drugim kulturama o kojima postoji slabije znanje. Uz ljudе s kojima radimo, Volonteri Isusovačke službe za izbjeglice imaju priliku naučiti jednostavne izraze drugih jezika, običaje koji u zemljama porijekla pridošlica postoje kao i pripremati različite specijalitete orientalne kuhinje.

Aktivnost šestog dana u Centru za integraciju „SOL“, učenje subotom, redovita je aktivnost Isusovačke službe u Hrvatskoj u kojoj mladi volonteri pružaju podršku djeci i mladim izbjeglicama koji su uključeni u obrazovni sustav Republike Hrvatske. Trenutni broj uključenih volontera u aktivnost je 17, dok je učenika 16. Često ne govorimo samo o učenju gradiva, jer svaki slobodan trenutak koriste za zajedničko druženje tijekom dana ili organiziranje različitih izleta (obilazak grada Zagreba i okolice) uz podršku tima JRS-a.

Osim grupnog učenja po određenim školskim predmetima, volonteri Isusovačke službe za izbjeglice održavaju grupna i individualna učenja hrvatskog jezika za odrasle. Razine tečaja hrvatskog jezika određuju se prema potrebama korisnika, a kreću se od A1 do B1 prema Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike. Nadalje, postoji grupa volontera koja pruža podršku u integraciji u RH pružanjem pravnih savjeta i pomoći, pri traženju zaposlenja, upisa kod liječnika kao i pratnja u ostalim institucijama u sustavu azila i integracije.

Kada osoba dođe u drugu zemlju, često je podložna osjećaju usamljenosti, a volonteri rado provode vrijeme s njima. Potrebno je spomenuti kako se svake godine u listopadu održava trodnevna akcija „72 sata bez kompromisa“ u suradnji sa Studentskim katoličkim centrom (SKAC), gdje njihovi volonteri imaju priliku upoznati migrante, njihov jezik, kulturu i običaje. Volonteri Isusovačke službe za izbjeglice u Hrvatskoj s jedne strane pružaju podršku osobama u potrebi, a s druge strane su oni produžena ruka i prva točka u susretu s lokalnom zajednicom u službi stvaranja otvorenog društva u Republici Hrvatskoj.

Edukativna radionica - Uspostavljanje Tranzicijskog smještaja za mlade izbjeglice i tražitelje azila

Tranzicijski smještaj za mlade izbjeglice i tražitelje azila usluga je stanovanja uz podršku za mlade izbjeglice i tražitelje azila koji napuštaju institucionalnu zaštitu svojom punoljetnošću. Projekt tranzicijskog smještaja logički je nastavak Integrativnog programa HO Jesuit Refugee Service Srbija, odnosno nastavak Integracijske kuće "Pedro Arrupe" za smještaj djece izbjeglica i migranata bez pratnje. Cilj mu je osamostaljivanje mladih, daljnji razvoj socijalnih vještina i jačanje osobnih kompetencija.

Ciljna grupa ovog programa su mlade izbjeglice i tražitelji azila koji napuštaju institucionalnu zaštitu svojom punoljetnošću, a trenutno je u program uključeno 4 mladih, 3 iz Afganistana i jedan iz Gvineje. Oni žive u tranzicijskim jedinicama, stanovima predviđenim za ovu uslugu i uz podršku tima JRS-a rade na poboljšavanju kapaciteta i osobnom razvitu kako bi se osposobili za samostalni život. Dvojica od njih su prvi studenti izbjeglice u Srbiji i trenutno završavaju prvu godinu Fakulteta primijenjenih umjetnosti, dok druga dvojica završavaju srednju školu i obavljaju povremene poslove.

Potrebno je istaknuti da korisnici ovog programa zajedno s timom JRS-a kreiraju individualni plan aktivnosti u kojemu su jasno definirane aktivnosti i ciljevi koji će pomoći njihovoj boljoj integraciji i osamostaljivanju. U okviru tih aktivnosti su satovi srpskog jezika, pomoć pri izradi domaće zadaće, učenje i priprema ispita kao i komunikacija s nastavnim osobljem, kreiranju mjesecnog proračuna za hranu i druge potrepštine, podrška u postupku procedure azila, podrška u obavljanju svakodnevnih obaveza (odlazak u banku, otvaranje računa, plaćanje računa), podrška u pronalaženju posla i komunikacija s poslodavcima.

Mladi uključeni u program tranzicijskog smještaja dolaze povremeno u Integracijsku kuću, kao vršnjački edukatori, odnosno pomažući novim ukućanima u procesu prilagodbe, pružaju podršku i pozitivan primjer mlađima.

Jedna od važnih komponenti ovog programa je vršnjačka edukacija, zahvaljujući kojoj korisnici ovog programa nastavljaju s usavršavanjem srpskog jezika u interakciji s vršnjacima i u kućnoj atmosferi, što poboljšava širenju socijalne mreže, ali i boljoj integraciji u društvo. Kolegice i kolege s fakulteta i vršnjaci iz razreda često dolaze kod korisnika i zajedno rade domaću zadaću i rješavaju školske obvezne.

Edukativna radionica – Zdravstvena zaštita migranata i migrantica, izbjeglica i tražitelja azila u Srbiji

Radionica o zdravstvenoj zaštiti u Srbiji provedena je na temelju programa “Napravi korak naprijed” iz priručnika Vijeća Europe – Kompasa. Ova radionica polazi od pretpostavke da smo svi jednaki, ali su neki ipak “jednakiji” od drugih. Tijekom ove aktivnosti, sudionici imaju priliku na trenutak iskusiti kako je to biti u ulozi druge osobe u društvu u kojem žive.

Pitanja koja se pokreću tijekom radionice pitanja su društvene nejednakosti i nejednakih prilika ljudi s marginama društva ali i empatija i njezine granice. Prava na koja se aktivnost odnosi su prava na zaštitu od diskriminacije, pravo na jednakost i ljudsko dostojanstvo, ravnopravnost u ostvarivanju socijalnih prava, što je posebno važno u pogledu zdravstvene zaštite migranata i migrantica, izbjeglica i tražitelja azila. Ciljevi radionice su poticanje suosjećajnosti prema drugima i različitim, podizanje svijesti u vezi nejednakosti u društvu i nejednakim šansama.

Posebno raduje činjenica da su pojedini sudionici zabrinuli zbog toga “rade korak naprijed”, dok drugi ostaju u mjestu i zaostaju za njima, jer međusobno nisu znali niti su bili svjesni uloge koja im je bila dodijeljena na početku radionice. Kao i toliko mnogo puta u stvarnom životu, ponekad uopće nismo svjesni različitosti i nejednakosti šansi drugih.

Edukativna radionica - Uloga JRS-a u odgovoru na migrantsku krizu u Jugoistočnoj Europi

Na početku je objašnjen širi kontekst migrantskih kretanja u svijetu tijekom posljednjih desetljeća. Migrantsko pitanje jedno je od najvažnijih pitanja suvremenoga povijesnoga trenutka. Iako ostala otvorena pitanja, kao što je pandemisko, gospodarsko i ekološko, ne gube na svojoj važnosti i aktualnosti, migrantsko pitanje sve više dolazi u prvi plan, ne samo zbog velikih humanitarnih kriza koje su s njim povezane, nego i zbog njegove izravne uzročno-posljedične veze sa svim ostalim otvorenim pitanjima, kao što su primjerice sociološka, demografska, politička i gospodarska. Današnja migrantska kretanja donekle su usporediva s velikim seobama naroda od četvrtoga do sedmoga stoljeća, kao i s velikim migracijama koje su se dogodile nakon otkrića Novoga svijeta ili tijekom velikih svjetskih ratova. Štoviše, uzimajući u obzir statističke podatke, možemo zaključiti da je riječ o dosad najvećim migrantskim kretanjima u povijesti ljudskoga roda, koja će se, izgledno je, i dalje nastaviti osnaživati.

Migrantska se kriza na našem području intenzivirala ratom u Siriji i dolaskom velikog broja izbjeglica u naše krajeve 2015. i 2016. godine. Isusovačka služba za izbjeglice bila je u to vrijeme među važnim akterima koji su asistirali izbjeglicama i državama kroz koje su oni prolazili. No, migrantska se kriza nastavila i u nadolazećim godinama, premda više nije u tolikoj mjeri bila u fokusu medijske pažnje. JRS je svoje aktivnosti usmjeravao prema potrebitima, prilagođavajući ih kontekstu u kojem su se te potrebe očitovale. Tako je u Hrvatskoj fokus stavljen na integraciju osoba pod međunarodnom zaštitom, u Srbiji na djecu bez roditeljske pravnje, a u Bosni i Hercegovini na humanitarnu i psiho-socijalnu pomoć korisnicima migrantskih kampova. Odmak vremena nalaže i promišljanje o tome što bi u budućnosti trebalo razlikovati naš rad u odnosu na druge humanitarne organizacije. Naime, nameće se pitanje što je to što Isusovačka služba za izbjeglice može konkretno ponuditi izbjeglicama i migrantima u Jugoistočnoj Europi, kao i lokalnim društvima, odnosno što je dodatna vrijednost kojom organizacija poput naše obogaćuje druge. Zaključeno je kako se odgovor može podijeliti u tri dijela.

Prvo, kao vjerska organizacija JRS crpi nadahnuće iz vjere koja pokreće djelovanje. To priskrbljuje temeljni optimizam, povjerenje u druge i osjećaj strasti za pomaganjem onima koji su u potrebi. Rad u JRS-u više je od posla, odnosno ima temeljne odrednice – poziva, zvana. Drugo, JRS promiče i gradi filantropski mentalitet koji privilegira marginalizirane i one koji ne primaju potporu od drugih. Time se odupiru zamci populizma u koju zajednice i pojedinci nerijetko upadaju. Vjerska dimenzija identiteta poziva na priznavanje jednakog dostojanstva svake osobe. Treće, kao međunarodna organizacija koja se prilagođava lokalnom kontekstu, JRS je u prilici na učinkovit način povezivati i organizirati ljudi na lokalnoj razini. Bivajući u neprestanom kontaktu s osobama u potrebi, omogućeno je povezivanje s onima koji se žele angažirati u radu s migrantima i izbjeglicama. Stoga je u rad i aktivnosti JRS-a uključen velik broj velik broj volontera, ali i općenito građani aktivnijih stavova.

Riječ je o trima poticajima koji su važni za razvoj demokracije i društvene odgovornosti. Želja Isusovačke službe za izbjeglice jest poticati istinitu participativnu, a ne samo reprezentativnu demokraciju, u kojoj osim pri izborima, građani nemaju utjecaja na lokalna i nacionalna zbivanja.

Nakon izlaganja sudionici su podijeljeni u grupe u kojima su zajedno promišljali i odgovarali na postavljena pitanja: je li JRS vjeran i dosljedan svojoj misiji? Što se može poboljšati? Koje su perspektive za budućnost? Pri izlaganju rada u grupama povela se rasprava o tome kako se u različitim kontekstima zemalja Jugoistočne Europe mogu implementirati vrijednosti o kojima je bilo riječi. Zaključeno je kako su migracije jedno od temeljnih pitanja sadašnjosti, ali još više i budućnosti, a pri davanju odgovora na to pitanje moramo biti hrabri, kreativni i prilagodljivi. Različitost je bogatstvo i naše je promicati kulturu dijaloga, obogaćivati se različitošću i omogućiti drugima da iskuse to bogatstvo.

Što nas uči iskustvo s Ukrajinom?

Nažalost, upravo pred kraj provedbe projekta IPA-3D sve nas je zatekao rat u Ukrajini, koji je pratila velika izbjeglička kriza. Ipak, ta nam je situacija pokazala kako dobro organiziran i pravno uređen sustav zaštite izbjeglica može na kvalitetan način zbrinuti veliki broj ljudi, ali samo i jedino ukoliko se ispuni temeljna pretpostavka – volja i želja biti dijelom rješenja. Dobra koordinacija između državnih vlasti i civilnog društva pokazala se ključnom kako bi se građani aktivirali, te izišli ususret potrebama koje same države ne bi mogle zadovoljiti. Upravo u tome se očituje važnost projekta IPA-3D, koji je edukacijom i senzibilizacijom doprinio – a svojim odjecima i nastavlja doprinositi – ukupnom poboljšanju sustava pomoći izbjeglicama i migrantima.

Način kojim se pristupilo ratu u Ukrajini i zbrinjavanju prisilno raseljenih osoba pod privremenom zaštitom pokazao nam je da ovakvi događaji za ostale zemlje ne moraju biti samo teret. Mogu biti i prilika za iskazivanje empatije, dobromanjernosti i socijalne angažiranosti, te rast u svim tim dimenzijama koje čine okosnicu zdravog društva.

U narav JRS-a spada otvorenost pozitivnim vidovima migracija, i taj se stav uvijek iznova očitovao i pri provođenju ovog projekta. Stalo nam je do toga da doprinesemo pozitivnjem odnosu spram migrantske problematike na našim prostorima, jer takav stav potiče na angažman za boljši društva. Preduvjet pak angažiranosti jesu upućenost i educiranost. Slaba informiranost, naime, rezultira strahom ili indiferentnošću spram ovog problema, što na razini sustava uvjetuje i manjak brige za migrante i prisilno raseljene. Nedostatak znanja i informacija gotovo redovito rezultira strahom od drugoga i drugačijega, pogoduje razvoju ksenofobije i isključivanja, a one redovito rezultiraju nasiljem. No, kako pokazuje i provedba ovoga projekta, znanja, iskustva i dobre volje nam ne nedostaje. Ostaje nam uporno raditi i zalagati se kako bi unaprjeđenjem položaja drugih unaprijedili i sami sebe.

O NAMA

Isusovačka služba za izbjeglice
Hrvatska

Isusovačka služba za izbjeglice (Jesuit Refugee Service – JRS) prisutna je u Hrvatskoj još od 1993. godine. U 30-toj obljetnici svojega djelovanja, ono najvažnije nije se promijenilo: JRS predano nastavlja svoju temeljnu misiju i poslanje: pratiti, služiti i zagovarati prava izbjeglica i svih drugih prisilno raseljenih osoba.

U svijetu koji je obilježen neprestanim sukobima, odnosno svijetu koji je pod sve većim pritiskom negostoljubivosti izazvane nesavjesnim čovjekovim odnošenjem prema zajedničkom domu – planeti Zemlji, našim su-putovanjem i služenjem izbjeglicama i svim osobama u pokretu svjedočimo vlastitu solidarnost i brigu za opću dobrobit.

U svijetu u kojemu nam je više no ikada potrebna dobrodošlica, zaštita i pravda, dok opet oni koji su drugi i drukčiji iznova doživljavaju odbijanje, odbacivanje, poruge, te im se uskraćuju njihova temeljna ljudska prava, JRS nudi pratnju i služenje kao znak nade i put ka obostranom ozdravljenju. I u situacijama u kojima se čini kako nema nade – ostajemo bliski s ljudima u pokretu kako bismo im vratili nadu i poručili da ih svijet nije zaboravio i da nisu sami.

Brojni projekti u Hrvatskoj iz područja obrazovanja, poticanja društvene uključivosti, osiguravanja materijalnih potreba i savjetovanja, psihosocijalne i pravne podrške i savjetovanja, pomoći u obrazovanju, uključivanju na tržište rada i općenito prihvatanje zahtijevaju praktično planiranje, političke pregovore i finansijsku održivost, no naša misija uvijek ostaje ukorijenjena u ljubavi prema izbjeglicama koja je duboko vezana uz Božju neiscrpnu ljubav prema svima nama. Naša služba izraz je naše želje da vjerno pratimo one koji u svom životu doživljavaju odbačenost i nerazumijevanje.

Od 2018. godine djeluje u Zagrebu i prvi hrvatski Integracijski centar za izbjeglice – SOL. To je mjesto susreta i integracije, gdje naši stručni djelatnici, prevoditelji i kulturni medijatori stvaraju zaštićeno okruženje u kojemu osobe u pokretu, izbjeglice i migranti, mogu otvoreno sudjelovati i su-stvarati različite organizirane aktivnosti koje potiču i pospješuju integraciju. Aktivnosti obuhvaćaju edukativne, psihosocijalne, kreativne i sportske programe, čime se odraslima i djeci izbjeglicama, kroz potporu u učenju i druženje, pruža važna podrška tijekom i neposredno nakon krizne situacije koju su proživjeli na svom izbjegličkom putu.

S više od 50 vrijednih projekata koje smo osmislili i proveli tijekom 30 godina djelovanja u Europi, Hrvatskoj i regiji, Isusovačka služba za izbjeglice postala je rasadnik dobrih praksi, mjerodavna baza znanja, iskustva i vještina integracije, koje uz pomoć prekograničnih projekata uspješno prenosi regionalnim uredima u Srbiji, Kosovu i Bosni i Hercegovini. Zahvaljujući projektu IPA-3D, kojega smo proveli uz potporu Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske i čije Vam rezultate ovdje s ponosom predstavljamo, Isusovačka služba za izbjeglice pruža neosporni doprinos procesu stabilizacije, demokratizacije i jačanja europskih integracija u regiji, prenoseći vrijedna i važna iskustva iz područja pravne stečevine Europske unije, a napose iz područja azila i upravljanja migracijama.

Počeci rada JRS BiH sežu u vrijeme ratne 1994. godine. Nakon otvaranja prvog ureda Isusovačke službe za izbjeglice u BiH glavni fokus bio je na izbjeglicama koji su zbog događaja izazvanih ratom bili primorani napustiti svoje domove. Tom problematikom ured JRS-a u glavnom gradu BIH bavio se do kraja 1998. godine nakon čega prestaje s radom.

Do 2018. godine Isusovačka služba za izbjeglice nema aktivnosti na teritoriju BiH. Navedene godine dolazi do reaktivacije ureda dolaskom velikog broja izbjeglica i migranata iz Afganistana, Pakistana, Irana, Indije, Kameruna i ostalih zemalja, a posebno zemalja Bliskog istoka u Bosnu i Hercegovinu.

Njihovim dolaskom u BIH preko tzv. Balkanske rute, JRS BiH odgovara potrebama već u prvih nekoliko mjeseci. Prve aktivnosti koje su proveli tад prvi volonteri JRS-a bili su preuređivanje hotela Sedra koji se nalazi nadomak grada Cazina, te studentskog doma Borići u Bihaću, u privremene prihvatne centre. Navedena aktivnost provedena je u suradnji s Internacionlnom organizacijom za migracije (IOM) BiH. Useljavanjem korisnika u privremene prihvatne centre kreću i izraženje aktivnosti JRS-a unutar centara. Naime, već u prvih nekoliko mjeseci u suradnji s partnerskom organizacijom Dansko vijeće za izbjeglice (DRC) pokrećemo projekt zahvaljujući kojemu osiguravamo usluge 19 prevoditelja svih jezika kojima govore migranti i izbjeglice (arapski, urdu, perzijski, pashto, panjabi, španjolski, francuski...).

Preko ovog projekta naši prevoditelji su pružili pomoć preko 15.000 raseljenih osoba u Unsko-sanskom kantonu i Sarajevskom kantonu posjetima zdravstvenim institucijama. Od 2018. godine smo prisutni u svim privremenim prihvatnim centrima. Pored prijevoda koje smo nudili unutar centara, prevodili smo i za vladine institucije (Kantonalno tužilaštvo, Ministarstvo unutarnjih poslova, Kantonalne i općinske sudove – preko 4.000 sati prijevoda), te smo na ovaj način jačali vezu JRS-a s vladinim institucijama, a ujedno migrantima i izbjeglicama pružili mogućnost nesmetane komunikacije prilikom rješavanja mnogih problema.

Od 2018. godine do travnja 2022. godine prevođenje je bio glavni fokus JRS-a pored ostalih socijalnih aktivnosti (organizacija kulturoloških radionica povodom bitnih dana u godini, sportske aktivnosti, kreativne radionice, itd...) koje smo implementirali unutar privremenih prihvatnih centara.

Od travnja 2022. godine i okončanjem projekta prevođenja fokus smo stavili na socijalne aktivnosti, zблиžavanje s migrantima i izbjeglicama, te zagovaranje za njihova prava. U vremenu nakon travnja 2022. godine organiziranjem velikog broja aktivnosti izvan privremenih prihvatnih centara pokušavamo lokalnom stanovništvu promijeniti stav o ljudima u pokretu. Kroz mogućnost tečajeva informatike, engleskog i bosanskog jezika u svim centrima pružamo mogućnost migrantima i izbjeglicama lakšu integraciju u društvo.

Humanitarna organizacija
Jesuit Refugee Service
Serbia

Inicijalni projekt JRS-a Srbije je Integracijska kuća „Pedro Arrupe“ – Prihvatište za djecu izbjeglice bez pratnje. Projekt je započeo u Beogradu 2017. godine kao podrška edukaciji i razvoju prisilno raseljene djece u sigurnom okruženju u za tu namjenu posebno unajmljenoj kući. Aktivnosti JRS-a Srbije nisu ograničene samo na Integracijsku kuću, već se svakodnevni poslovi odnose na pomoć djeci u školovanju, socijalizaciji i integraciji, pratnju djece liječniku, kao i rješavanje administrativnih poslova u državnim institucijama, uključujući i lobiranje za prava migranata i prisilno raseljenih osoba.

Također, od 2017. godine u okviru projekta Integracijske kuće „Pedro Arrupe“ JRS Srbija osigurao je više od 1.680 dana sigurnog smještaja za preko 100 djece izbjeglica. Obavili su više od 250 pratnji djece liječniku, organizirali 230 izleta u okviru psihosocijalne podrške i integracije djece izbjeglica bez pratnje. JRS Srbije je osigurao i više od 50.000 obroka za korisnike.

Druga važna aktivnost Integracijskog programa JRS Srbije jest Tranzitni smještaj za tražitelje azila, a započeo je tijekom srpnja 2021. godine te je povezan s projektom Integracijske kuće kao logičan nastavak podrške ciljanoj skupini djece i mlađih.

Tranzitni smještaj u vidu socijalnog smještaja tražiteljima azila još uvijek nije prisutan u Srbiji, što mnoge mlade izbjeglice i tražitelje azila obeshrabruje na putu integracije i pronalaska posla u Srbiji. Razina integracijske podrške iznimno je niska, a nedovoljna informiranost korisnika, kao i nedostatak tranzitnog smještaja, glavni su razlozi odustajanja od prvobitne namjere migranata za ostanak u Srbiji. Posebno je zahtjevna situacija za mlađe osobe - tražitelje azila koji su odrastali u dječjim domovima, a kao mlađe osobe s napunjenih 18 godina trebale bi samostalno organizirati vlastiti život u Srbiji. Stoga, upravo aktivnosti HO JRS Srbije usmjerene su na pomoć djeci i mlađima kako bi se uspješno integrirali u društvo.

Jesuit Refugee Service Kosovo dio je Isusovačke službe za izbjeglice u Jugoistočnoj Europi, koja na Kosovu djeluje od 2001. godine, kada je i registrirana kao nevladina organizacija.

JRS Kosovo jedna je od najvažnijih organizacija u radu s tražiteljima azila, prtvorenicima i osobama koje su stekle status međunarodne zaštite na Kosovu upravo stoga što ne radi „za“ već „s“ migrantima kako bi pronašla bolja rješenja te bolje razumjela i odgovorila na potrebe migranata i prisilno raseljenih osoba.

Glavne aktivnosti ureda za Kosovo čine hitna pomoć kroz distribuciju prehrambenih ineprehrambenih artikala za tražitelje azila, prtvorenike i prisilno raseljene osobe, pomoć korisnicima prilikom rješavanja njihovih svakodnevnih operativnih problema, podrška pri obrazovanju, upisa djece i mlađih u škole, podrška pri obavljanju zdravstvene zaštite, psihosocijalna podrška te društvene aktivnosti koje uključuju članove zajednice kako bi se podigla svijest o potrebi za aktivnim uključivanjem migranata i prisilno raseljenih osoba u zajednicu.

JESUIT REFUGEE SERVICE u JUGOISTOČNOJ EUROPI

Uredi JRS-a u BIH, Srbiji i Hrvatskoj, uz ured na Kosovu, dio su mreže JRS-a Jugoistočne Europe, na čijem čelu je p. Stanko Perica, SJ.

Ovaj projekt još je jedan važan korak u osnaživanju i povezivanju rada i usluga JRS obitelj, koja danas djeluje u 57 zemalja svijeta gdje prati, služi i zagovara milijune prisilno raseljenih osoba.

Projekt IPA-3D implementiran je u periodu od 2. rujna 2021. godine do 2 rujna 2022. godine, a ukupna vrijednost projekta iznosila je 294.414,28 kn.

ZAKLJUČCI PROJEKTA

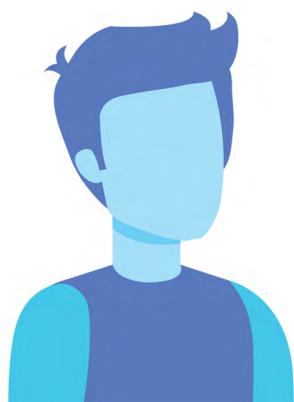
Provedba projekta IPA-3D rezultirala je mnogim poboljšanjima u procesima integracije te u razumijevanju potreba izbjeglica i tražitelja azila. Integracijska iskustva hrvatskog ureda omogućila su unapređenje usluga koje se pružaju u Bosni i Hercegovini. Iako je migracijski kontekst ondje uglavnom tranzicijske prirode, najbolje integracijske prakse ipak omogućavaju da se korisnicima pruži sadržaj koji će im pomoći u inkulturaciji i podići kvalitetu života, kako u Bosni i Hercegovini, tako i u odredišnim destinacijama. U suradnji s UNHCR-om i Srednjom tehničkom školom u Obrenovcu (Beograd), korisnici su sudjelovali na tri zajednička događanja sa svojim vršnjacima iz srednje škole, također, korisnik koji je polaznik srednje škole za obrazovanje odraslih dobio je priliku započeti honorarni posao kao prevoditelj za azijske jezike iz Afganistana i Pakistana.

Tijekom projekta IPA 3-D ured iz Srbije organizirao je i gostovao na jednodnevnoj konferenciji povodom 5 godina rada Integracijske kuće „Pedro Arrupe“ u Beogradu. Iako konferencija nije bila planirana projektom, susret je iskorišten za predstavljanje projekta IPA-3D Iskustvo, promjena, akcija – Edukacija timova za integraciju u Bosni i Hercegovini i Srbiji, kao i Hrvatskog Ministarstva vanjskih i europskih poslova kao donatora.

Osim gostiju iz mreže Isusovačke službe za izbjeglice, u radu konferencije sudjelovalo je 68 predstavnika državnih institucija (škola, domova za djecu, centra za socijalni rad), predstavnik Ministarstva za socijalnu skrb Srbije, kao i brojni partneri. Tijekom konferencije timovi iz nacionalnih ureda Hrvatske i Bosne i Hercegovine razmijenili su iskustva i ideje s predstvincima državnog i nevladinog sektora Srbije. Tema je polučila veliki interes prisutnih za iskustva Hrvatske kao članice EU u razvoju socijalne skrbi usmjerene na pomoć tražiteljima azila i njihovoj integraciji, budući da su neke od tih usluga u Srbiju tek u povoju, odnosno još ni ne postoje.

Nakon završetka projekta IPA –3D organizacije Isusovačke službe za izbjeglice nastaviti će implementirati poboljšanja i nove aktivnosti u svojim postojećim projektima. U BiH je to projekt Enhancing hospitality in the Western Balkans, dok je u Srbiji to integracijski program usmjeren na djecu izbjeglice bez pratnje i mlade tražitelje azila koji u Srbiju dolaze Balkanskom rutom.

PARTNERI:

Bosnia&Herzegovina

Humanitarna organizacija
Jesuit Refugee Service
Serbia